

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності

Допущено до захисту

Завідувач кафедри
Янковий О.Г.

“ - ”
_ _ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

«Шляхи підвищення рентабельності діяльності підприємства (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)

Виконавець: студент факультету економіки та управління
підприємництвом

Лукашик В.Ю.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Грінченко Р.В.

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства
та організації підприємницької діяльності

КОМПЛЕКСНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

з теми:

**СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА В
СУЧАСНИХ УМОВАХ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ “ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД”)**

Науковий керівник комплексної
роботи к.е.н, доцент Грінченко Р.В

Розділ: Шляхи підвищення рентабельності діяльності підприємства

Виконавець Лукашик В.Ю._

Наук. керівник_к.е.н., доцент Грінченко Р.В.

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1.Сутність економічної категорії «рентабельність», її значення.....	8
1.2.Види рентабельності, методика розрахунку показників рентабельності.....	17
1.3.Основні фактори та напрямки підвищення рентабельності на підприємстві.....	26
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД».....	36
2.1. Загальна характеристика ТОВ «Телекарт-Прилад».....	36
2.2.Характеристика зовнішнього середовища діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».....	47
2.3. Техніко - економічна характеристика ТОВ »Телекарт-Прилад».....	51
2.4. Оцінка показників рентабельності та виявлення резервів їх збільшення	56
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТОВ «ТЕЛЕКАРТ-ПРИЛАД».....	66
3.1.Аналіз та оцінка резервів зростання показників рентабельності на ТОВ «Телекарт-Прилад».....	66
3.2.Розрахунок економічної ефективності заходів підвищення рентабельності ТОВ «Телекарт-Прилад».....	73
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	90

ВСТУП

Обґрунтування актуальності обраної теми. З метою уникнення кризових явищ у виробничо-фінансовій діяльності, кожному підприємству для забезпечення життєздатності підприємства, його можливості забезпечувати інтереси інвесторів, конкурувати з іншими підприємствами потрібно забезпечувати отримання прибутку та підвищувати рівень показників рентабельності.

Прибуток є узагальнюючим показником діяльності підприємства, основним спонукальним мотивом діяльності підприємців в умовах ринкової економіки, але він недостатньо точно відображає ефективність підприємницької діяльності.

Найбільш обґрунтовану оцінку діяльності підприємства дає рентабельність. Кризова ситуація в країні, наслідками якої стали високі ціни на закупівлю сировини та комплектуючих, інфляція, низька купівельна спроможність населення, нестабільність податкового законодавства, призвела до того, що більшість підприємств України є неприбутковими або ж малоприбутковими і, звісно, нерентабельними.

На сьогоднішній день проблема збільшення прибутковості є однією із найважливіших задач на сучасних підприємствах. Нажаль, не всі організації змогли відійти від наслідків економічної кризи. Тому, одним із актуальних завдань сучасного етапу є оволодіння керівниками, які зайняті у сфері економіки та виробництва, сучасними методами ефективного отримання та формування рентабельності в процесі виробничої діяльності організації.

Отже, у системі ринкового механізму господарювання рентабельності належить одне з центральних місць. Особливістю даної економічної категорії як елемента цього механізму є комплексний характер, різноманітність виконуваних функцій. Відповідно, аналіз рентабельності та причини її зміни мають важливе значення для виявлення резервів підвищення ефективності

роботи підприємства та підкреслюють актуальність теми кваліфікаційної роботи.

Питання підвищення прибутковості та рентабельності підприємства є об'єктом уваги багатьох вчених. Їх досліджували в своїх роботах Аранчій В.І., Бандурка О.М., Бланк І.А., Іщенко Є., Корінев В.Л., Коробов М.Я., Орлов П.І., Петрова К.Я., Шуляк П.Н. Незважаючи на велику кількість розробок та значні досягнення в теорії та практиці зростання прибутковості та рентабельності, варто зазначити, що проблеми мобілізації резервів збільшення рентабельності виробничого підприємства саме у сучасних умовах вивчені недостатньо.

Постановка мети і конкретних задач дослідження.

Мета кваліфікаційної роботи магістра полягає в розвитку теоретичних положень і розробці науково-методичного та практичного інструментарію підвищення рентабельності діяльності підприємств.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розглянути теоретичні засади визначення рентабельності, методик розрахунку його видів та можливі чинники впливу;
- розглянути існуючі резерви, шляхи та напрями підвищення рентабельності діяльності підприємств на сучасному етапі;
- простежити історію та стан розвитку ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- проаналізувати загальну характеристику галузі приладобудівництва та місце ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- проаналізувати та оцінити основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- оцінити основні показники рентабельності ТОВ «Телекарт-Прилад» та виявити основні чинники впливу на неї;
- виділити та сформулювати основні резерви, шляхи та напрями підвищення рентабельності діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»;
- розрахувати ефективність запропонованих заходів по підвищенню ефективності діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».

Визначення об'єкта і предмета дослідження.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи виступає діяльність ТОВ «Телекарт-Прилад» - одного з провідних підприємств України у сфері розробки і виробництва електроприладів і радіоелектронної апаратури побутового та спеціального призначення.

Предметом дослідження є методичні та теоретичні аспекти формування рентабельності підприємства та шляхів її підвищення.

Вибір методу (методики) проведення дослідження.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використовувалися загальнонаукові і спеціальні методи пізнання: структурно-логічний аналіз (при побудові логіки та структури роботи); метод деталізації та синтезу для вивчення предмета і взаємозв'язку його складових частин; діалектичний (при узагальненні теоретичних засад, пов'язаних з рентабельністю підприємства); спостереження, порівняння і деталізації, а також історичний (при наданні загальної характеристики підприємства), графічний (при аналізі фінансово-економічного стану ТОВ «Телекарт-Прилад»); індексний (при вивченні динаміки рентабельності ті інших фінансово-економічних показників на ТОВ «Телекарт-Прилад»); факторний аналіз (при обґрунтуванні резервів зростання показників рентабельності на ТОВ «Телекарт-Прилад»).

Інформаційна база дослідження: наукові публікації вітчизняних і закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України, матеріали наукових конференцій і досліджень, періодичних видань та електронні ресурси мережі Інтернет, дані статистичної звітності та фінансові звіти ТОВ «Телекарт-Прилад».

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні висновки та узагальнення, зроблені у випускній роботі, можуть бути використані у процесі підвищення показників рентабельності на ТОВ «Телекарт-Прилад».

За результатами дослідження по темі кваліфікаційної роботи була опублікована стаття у Науковому віснику студентських сатей ФЕУП на тему: “Теоретичні засади формування прибутку та рентабельності діяльності підприємства”. Випуск 2. 2018 рік.

Формулювання висновків і оцінка отриманих результатів.

Кваліфікаційна робота викладена на 93 сторінках комп’ютерного тексту і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури.

ВИСНОВКИ

Для успішного розвитку будь-якого підприємства необхідно приділяти увагу такому якісному показнику як рентабельність, який характеризує рівень віддачі витрат або міру використання наявних ресурсів у процесі виробництва і реалізації товарів, робіт і послуг. Аналіз рентабельності підприємства дозволяє визначити ефективність вкладення коштів у підприємство та раціональність їхнього використання.

У роботі розглянуті теоретичні підходи до визначення рентабельності підприємства, проаналізовані та систематизовані основні показники рентабельності. Досліджені фактори та визначені резерви підвищення показників рентабельності на підприємстві.

1. Визначено, що рентабельність є одним із найважливіших показників, який характеризує кінцевий результат роботи підприємства, дає уявлення про достатність чи недостатність прибутку порівняно з іншими окремими величинами, які впливають на виробництво та реалізацію та взагалі на фінансово-господарську діяльність підприємства. Отже, рентабельність доцільно розглядати з двох позицій - як об'єктивну економічну категорію і як показник. Як об'єктивна економічна категорія, рентабельність характеризує прибутковість, фінансовий результат господарської діяльності. Як відносний показник, рентабельність означає відношення суми отриманого (очікуваного) результату до одного з показників (виручки, витрат, середньої вартості основних і оборотних коштів, фонду заробітної плати і т. п.).

2. Досліджені теоретичні підходи щодо класифікації показників рентабельності, а також шляхів та резервів підвищення рентабельності. Показники рентабельності можна поєднати у декілька груп, які: базуються на витратному підході (рентабельність продукції, рентабельність діяльності); характеризують прибутковість продажу (рентабельність продажу); основані на ресурсному підході (рентабельність сукупних активів, рентабельність

власного капіталу, рентабельність оборотного капіталу). Показники рентабельності є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку підприємств. З цієї причини вони є обов'язковими елементами порівняльного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. Виявлено, що всі фактори, що впливають на рівень рентабельності можна поділити на зовнішні (об'єктивні) та внутрішні (суб'єктивні, на які підприємство може впливати безпосередньо). Проаналізовані основні резерви підвищення показників рентабельності: збільшення обсягів реалізації продукції; підвищення продуктивності працівників; зростання ефективності використання основних фондів; оптимізація складу і структури оборотних коштів; введення ефективної маркетингової політики; підвищення якості продукції та її конкурентоспроможності.

3. Проведена загальна характеристику діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад», проаналізовано зовнішнє середовище його функціонування. Підприємство ТОВ «Телекарт-Прилад» відноситься до приладобудівної галузі України, що виробляє засоби вимірювань, аналізу, обробки і надання інформації, обладнання регулювання, автоматичні й автоматизовані системи управління. За рівнем наукоємності вона була і залишається провідною галуззю вітчизняного машинобудування. ТОВ «Телекарт-Прилад» є одним з найбільших підприємств приладобудівної галузі. Проаналізовані: основна продукція підприємства, постачальники та споживачі продукції. Підприємство виробляє продукцію як для цивільного сектору економіки, так і для озброєння армії України. Більша частина постачальників є провідні закордонні компанії, споживачами є, загалом, внутрішній ринок України. Визначені основні конкуренти ТОВ «Телекарт-Прилад» як в Україні, так і в світі. Проаналізована організаційна та виробнича структура підприємства, виявлено що підприємство працює за лінійно-функціональною організаційною структурою.

4. Проведено аналіз діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад» та оцінені основні техніко-економічні показники підприємства. Виявлено, що в цілому, за три роки на ТОВ «Телекард-Прилад» спостерігаються позитивні зміни основних показників діяльності. Майже всі показники виробничого потенціалу свідчать про задовільний стан підприємства.

5. Проаналізовані показники рентабельності ТОВ «Телекарт-Прилад», виявлені тенденції в динаміці показників. По всіх роках спостерігається додатне значення рентабельності, окрім 2014 р. В цьому році підприємство понесло збитки на суму -2328 тис. грн., а відтак і показники рентабельності, що визначаються за чистим прибутком від'ємні. Проте в 2017 році порівняно з 2014 роком рентабельність зросла по всіх показникам,. Для того, щоб виявити резерви зниження собівартості та зростання рентабельності, проаналізована структура операційних витрат. Виявлені резерви зниження матеріальних витрат та інших операційних витрат.

6. Виявлені наявні резерви та розроблені заходи підвищення показників рентабельності на ТОВ «Телекарт-прилад».

Для виявлення причин зниження показників рентабельності, а також резервів їх зростання був проведений факторний аналіз рентабельності продаж. На основі такого аналізу були запропоновані заходи, а саме: зростання обсягу виробництва продукції як в цивільному секторі, так і в озброєнні за видами продукції, що користуються попитом та є рентабельними, а також впровадження заходів щодо просування сайту ТОВ «Телекарт-прилад», що забезпечить зростання попиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баканов М. И. Теория экономического анализа : [учебник]. 3-е изд., перераб. М. : Финансы и статистика, 1994. 288 с.
2. Баліцька В. Доходи та рентабельність діяльності підприємств України: макроекономічна оцінка. Формування ринкових відносин в Україні. 2007. № 9. С. 62-63.
3. Бержанір І. А. Діагностика рентабельності суб'єктів господарювання України. Економіка і організація управління. № 3 (19). № 4 (20). 2014. с. 25-29.
4. Бець М.В. Планування рентабельності виробництва [Електронний ресурс]. Економіка України. 2000. № 2. С. 87. Режим доступу : www.mikroekonomika/chinniki_zrostantnja_efektivnosti_virobnictva_dijalnosti_pidpriemstva_referat/40-1-0-3916.
5. Білик М. Фінансовий аналіз: навч. Посібник. К.: КНЕУ, 2005. 592 с.
6. Бойчик І. М. Економіка підприємства. К. ; Львів : Каравела ; Новий світ 2000, 2001. 298 с.
7. Васильєв В.В. Шляхи підвищення результативності українських підприємств. Фондовий ринок. 2009. № 12. С. 11-14.
8. Гавалешко С.В. Рентабельність підприємства та шляхи його підвищення [Електронний ресурс]. Економікс. 2012. № 10. Режим доступу : www.rusnauka.com/10_DN_2012/Economics/10_106158.doc.htm.
9. Головне управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
10. Горьовий В. Розвиток і сучасний стан функціонування підприємств в Україні. Економіка України. 2007. № 12. С. 61-68.
11. Гущина І. Финансовый анализ деятельности предприятия. Бухгалтерский вестник. 2007. № 4. С. 3-12.
12. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

13. Дієсперов В. Рентабельність і дохідність. Економіка АПК. 2008. № 6. – С. 57-61.
14. Дронова А.Ю. Рентабельність як складова оцінки ефективності діяльності торговельних підприємств на ринку нафтопродуктів України. Економіка промисловості 2011. №53. С.140-146
15. Економіка підприємства : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисциплін / О. Г. Швиданенко та ін. К. : КНЕУ, 2000.
16. Економіка підприємства : структурно-логічний навч. посібник / за ред. С. Ф. Покропивного. К. : КНЕУ, 2001.
17. Зінченко, О.А. Визначення показників рентабельності на основі величини якості прибутку. Вісник економіки транспорту і промисловості № 28, 2009. с.150-155
18. Кодацкий В. Проблемы формирования прибыли. Экономист. 2009. № 3. С. 49-60.
19. Козлов В.В. Анализ рентабельности деятельности предприятия (на примере ОПХ «Овощевод») [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://journalaael.intelbi.ru/main/wp-content/uploads/2012/09/pdf>
20. Коробов М. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібник. К. : Либідь, 2000. 285 с.
21. Костецький Я. І. Рентабельність як показник ефективності сільськогосподарського виробництва аналіз. Всеукраїнський науково-виробничий журнал: Інноваційна економіка. 2012. № 2[28]. С. 98-100.
22. Костецький Я.І. Факторний аналіз рентабельності діяльності сільськогосподарських підприємств. Економічний аналіз. 2012. Випуск 10. – Ч. 4. С. 179-181.
23. Краюхина Г. А. Экономический анализ. М., 1998.
24. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : [навч. посіб.]. К. : КНЕУ, 2001. 387 с.

25. Лепьохіна О.В., Рентабельність підприємства і механізм управління розподілом прибутку підприємств машинобудування. Вісник Університету банківської справи Національного банку України 2011, №1 (10) с.108 – 111
26. Маркова А.А Основные факторы, формирующие рентабельность предприятия в условиях становления инновационной экономики региона. Фундаментальные и прикладные исследования кооперативного сектора экономики 2013 г. №5. с.134-138
27. Марцин В.С. Економіка торгівлі : підручник. К. : Знання, 2001. 99 с.
28. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: підручн. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1663111641846/ekonomika/ekonomichniy_analiz_-_mnih_yev
29. Москаленко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. Актуальні проблеми економіки. 2013. № 6. С. 181–191.
30. Орлов О.О. Планування діяльності підприємства : підручник. К.: Скарби, 2002. 336 с.
31. Офіційний сайт ТОВ «Телекарт-прилад» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://telecard.odessa.ua/ru/>
32. Пархоμεць М. Аналіз ефективності та фінансової стійкості підприємств. Інноваційна економіка. 2010. № 4. С. 60-66.
33. Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємництва : навч. посіб. К. : Знання, КОО, 2001. 405 с.
34. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємства. К., 2000.
35. Подольська В.О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. К. : ЦНЛ, 2007. 488 с.
36. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства : підручник. К. : КНЕУ, 2006. 528 с.

37. Руда Р. В. Аналіз ефективної діяльності підприємства: необхідність та методика. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу № 4 (20) 2012. с. 109-111.
38. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. Минск: Новое знание, 2002. 704 с.
39. Семенова О. М. Резерви підвищення рентабельності підприємства на основі факторного моделювання. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2014. № 1 (63). с. 162-167.
40. Серединська В. М. Економічний аналіз: навч. Посібник. Тернопіль: Астон, 2010. 373 с.
41. Танцюра М.Ю. Стратегія забезпечення рентабельності підприємства. Економіка Крима №2(39), 2012 г. с.113 – 116.
42. Теорія ймовірностей та математична статистика: навчальний / за ред. В. М. Мацкул. – Одеса, 2018. – 124 с.
43. Фаріон В. Я. Аналітична оцінка ділової активності та рентабельності підприємств. Інноваційна економіка. 2013. № 10 (48). с. 27-33
44. Фінансовий аналіз» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.finalon.com/metodyka-rozrakhunku/229-rentabelnist>
45. Фінансовий стан підприємств України: аналітичний статистичний огляд. Суми: ДВНЗ „УАБС НБУ”, 2013. 69 с.
46. Цал-Цалко Ю. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навч. Посібник. К.: ЦУЛ, 2002. 360 с.
47. Черниш С. С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності. Інноваційна економіка. № 6 (44). 2013. с. 305-309.
48. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз: [навч. посібник]. К.: Кондор, 2005. 458 с.
49. Шляга О. В. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва. Економічний вісник. № 8. 2014. с. 75-81
50. Экономика предприятия: учебник. М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2012. 670 с.
51. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства. Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний

економічний університет; Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету „Економічна думка”, 2013. Вип. 10. Ч. 4. С. 439–44.

52. Янковий О. Г. Детерміновані моделі факторного економічного аналізу. Методологія статистичного забезпечення розвитку регіону: монографія. Одеса: Атлант, 2012. С. 125-143.

53. Янковий О. Г. Математичні методи факторного економічного аналізу на базі мультиплікативних моделей. Сучасні технології управління підприємством та можливості використання інформаційних систем: стан, проблеми, перспективи: матер. 6-ї міжнар. наук.-практ. конф. 31 березня – 1 квітня 2011 р. Одеса: ОНУ, 2011. С. 217-221.

54. Янковий О.Г., Грінченко Р.В. Використання бізнес-моделей як елементів бізнес-інжинірингу підприємств. Бізнес-інформ. 2018. №8. С. 70-75
Режим доступу: http://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2018&abstract=2018_08_0&lang=ua&stqa=10